

STRAJK KOBIET

Raport z badań

STRAJK KOBIEC

Raport z badań

Katarzyna Jaśko
Joanna Grzymała-Moszczyńska
Marta Maj
Michalina Tańska
Uniwersytet Jagielloński

Joanna Pyrkosz-Pacyna
Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

Marta Szastok
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

Kraków 2020

STRESZCZENIE

Raport przedstawia wyniki badania ankietowego dotyczącego protestów wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 roku. Badanie przeprowadzono w dniach od 31 października do 5 listopada 2020 na próbie użytkowników i użytkowniczek mediów społecznościowych. W raporcie opisujemy wyniki dla 3050 osób, które zaznaczyły, że sprzeciwiają się wyrokowi TK. Badanie miało na celu określenie następujących kwestii:

Motywacja do zaangażowania się w protesty przeciwko wyrokowi TK

Osoby badane bardzo negatywnie oceniały konsekwencje wyroku TK i deklarowały wysoką motywację do działania na rzecz powstrzymania realizacji tego wyroku. Jednocześnie oceniały prawdopodobieństwo osiągnięcia tego celu, szczególnie w krótkiej perspektywie czasowej, jako umiarkowanie wysokie.

Formy zaangażowania w protesty

Zdecydowana większość osób badanych była w jakiś sposób aktywnie zaangażowana w protesty wobec wyroku TK. Przeciętnie osoby angażowały się w 6-7 różnych działań. W raporcie przedstawione zostały dane dotyczące relatywnej popularności różnych form protestu. Warto zaznaczyć, że dla wielu osób było to pierwsze tego typu działanie zbiorowe, ponieważ do tej pory angażowały się na rzecz różnych spraw społecznych mało lub wcale.

Emocje doświadczane w związku z samym wyrokiem jak i zaangażowaniem w protesty

Wyrok TK wywołał w osobach badanych silne uczucia wściekłości i zagrożenia. Z kolei zaangażowanie w sprzeciw wobec wyroku TK wiązało się z dużym nasileniem pozytywnych emocji takich jak duma czy poczucie, że uczestniczy się w czymś ważnym. Zarówno wściekłość wywołana wyrokiem TK, jak i pozytywne emocje czerpane z zaangażowania w protesty były powiązane z chęcią działania na rzecz tej sprawy w przyszłości.

Postrzeganie zachowań społecznych związanych z protestem

Zapytane o oceny innych protestujących, większość osób badanych dość wysoko oceniało zarówno ich koordynację, jak i solidarność. Jednocześnie spodziewały się one, że choć zaangażowanie innych osób się zmniejszy, jeśli protesty nie będą przynosiły efektów, ma ono szansę przybrać bardziej radykalne formy.

Intencje zaangażowania się w protesty w przyszłości i postrzegana radykalizacja protestu

Zdecydowana większość osób przewidywała, że ich zaangażowanie w najbliższym czasie utrzyma się na takim samym lub wyższym poziomie. Jeśli chodzi o swoje aktualne zaangażowanie, osoby postrzegały je jako mało lub przeciętnie radykalne. Zdecydowana większość osób badanych była także przeciwna przemocy. Z kolei osoby angażujące się w mniejszym stopniu w protesty deklarowały tego dwa główne powody: obawę przed zarażeniem się SARS-CoV-2 oraz brak możliwości zaangażowania.

Relacja pomiędzy zaangażowaniem w protesty a poczuciem zagrożenia pandemią SARS-CoV-2

W porównaniu do walki z pandemią, osoby badane w większości odpowiadały, że walka z wyrokiem TK jest tak samo ważną lub ważniejszą sprawą.

Analizując wyniki przedstawione w raporcie należy pamiętać, że opisywana grupa nie jest próbą losową.

WPROWADZENIE

Raport przedstawia wyniki badania ankietowego dotyczącego protestów wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego (TK) z 22 października 2020 roku. TK tego dnia orzekł, że przesłanka umożliwiająca zabieg przerywania ciąży w sytuacji ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu jest niezgodna z konstytucją, w związku z czym zabieg nie powinien być legalnie wykonywany.

Badanie miało na celu określenie:

- motywacji do zaangażowania się w protesty przeciwko wyrokowi TK,
- form zaangażowania w protesty,
- emocji doświadczanych w związku z samym wyrokiem jak i zaangażowaniem w protesty,
- postrzegania zachowań społecznych związanych z protestem,
- intencji zaangażowania się w protesty w przyszłości,
- postrzeganej radykalizacji protestu,
- relacji pomiędzy zaangażowaniem w protesty a poczuciem zagrożenia pandemią koronawirusa.

Analizując wyniki przedstawione w raporcie należy pamiętać, że opisywana próba (**N = 3050**) nie jest próbą losową. W przeważającej większości wzięły w niej udział osoby biorące udział w protestach, które korzystają z mediów społecznościowych. Dlatego też niewskazane jest interpretowanie przedstawionych wyników jako reprezentatywnych dla opinii, postaw i doświadczeń związanych z protestami w społeczeństwie polskim. **Wyniki te traktować należy raczej jako wskaźnik tendencji obecnych w środowisku osób biorących udział w jesiennych protestach.**

Badanie zostało przygotowane, zrealizowane i opracowane przez zespół w składzie: dr Katarzyna Jaśko (katarzyna.jasko@uj.edu.pl), dr Joanna Grzymała-Moszczyńska (j.grzymala.moszczynska@gmail.com), mgr Marta Maj, mgr Michalina Tańska (Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński), dr Joanna Pyrkosz-Pacyna (AGH w Krakowie), oraz dr Marta Szastok (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny).

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom, które wzięły udział w badaniu i pomogły nam nakreślić obraz uczestniczek i uczestników protestów.

METODOLOGIA

1. Metoda

Badanie przeprowadzono na próbie 3389 użytkowników i użytkowniczek mediów społecznościowych (Facebook, Instagram) w dniach od 31 października do 5 listopada 2020. Badanie zostało zrealizowane za pomocą anonimowych kwestionariuszy on-line wypełnianych dobrowolnie i bez rekompensaty finansowej. Kwestionariusz składał się w większości z pytań zamkniętych. Na większość pytań osoby udzielały odpowiedzi na 9-cio stopniowej skali. Dokładne sformułowania pytań zastosowanych w kwestionariuszu znajduje się w załączniku dostępnym na stronie: <http://cscs.edu.pl/strajk-kobiet/>

2. Osoby badane

Udział w badaniu wzięło 3389 osób. Biorąc pod uwagę cele naszego badania, **w dalszej części raportu przedstawiamy wyłącznie dane dla osób, które zaznaczyły, że sprzeciwiają się wyrokowi TK.** Grupa ta (N = 3050) stanowiła 92% wszystkich osób biorących udział w badaniu.

Kobiety stanowiły 79% tej grupy, mężczyźni to 19%, a osoby identyfikujące się z innymi płciami to 2%. Wśród osób badanych znaleźli się przedstawiciele wszystkich grup wiekowych. Największą część próby stanowiły osoby młodsze. Średnia wieku wyniosła 33,2 (SD = 11,3), a 50% osób badanych to osoby do 31 roku życia. W próbie przeważały osoby posiadające wykształcenie wyższe (71%) i średnie (27%), tylko 2% deklarowało posiadanie wykształcenia zawodowego lub podstawowego. 30% osób biorących udział w badaniu miało dzieci.

Ponad połowa (57%) osób biorących udział w badaniu mieszkała w największych miastach (powyżej 500 tys. mieszkańców). W miastach o wielkości 200 - 500 tys. mieszkało ok. 11% osób badanych, podobnie jak w średnich i małych miastach (odpowiednio 13% i 10%). Osoby mieszkające na wsiach stanowiły 9% próby.

Jeśli chodzi o poglądy polityczne osób biorących udział w badaniu, określały się one w większości jako posiadające lewicowe przekonania. Osoby badane określały się najczęściej jako posiadające zdecydowanie liberalne poglądy w sferze światopoglądowej. Jeśli chodzi o poglądy ekonomiczne były one bardziej zróżnicowane i odzwierciedlały całe spektrum przekonań – od wolnorynkowych po socjalne.

Na pytanie o to, na kogo osoby badane oddałyby swój głos w sytuacji, gdyby wybory odbyły się w dniu przeprowadzania badania, 61% odpowiedziało, że na Lewicę. Następne pod względem popularności były Polska 2050 (ruch Szymona Hołowni, 20%) oraz Koalicja Obywatelska (15%).

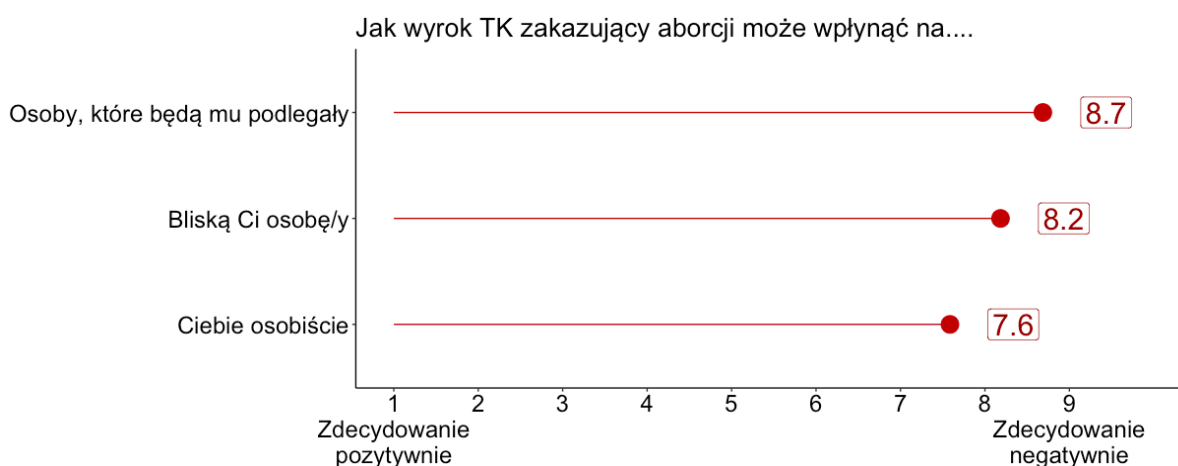
Zapytałyśmy także osoby badane o ich postawy wobec prawa do aborcji do 12 tygodnia. Na skali od „1 = Zdecydowanie się sprzeciwiam” do „9 - Zdecydowanie popieram” średnia w grupie wyniosła 7,77, a 69% osób zaznaczyło maksymalną wartość 9.

WYNIKI

1. Sprzeciw wobec wyroku Trybunału Konstytucyjnego

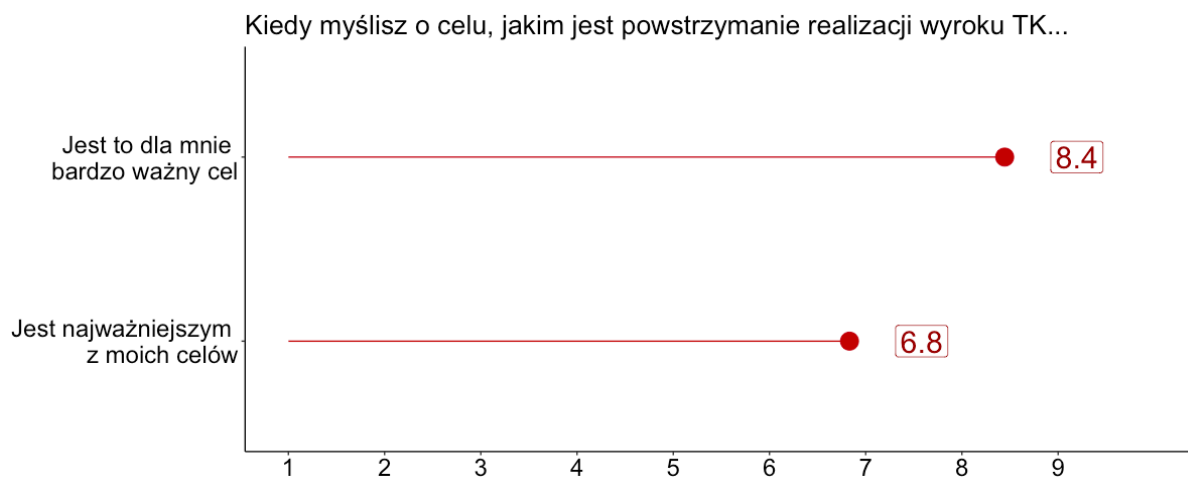
W pierwszej kolejności zapytałyśmy osoby badane o ocenę tego, **jakie będą konsekwencje wyroku TK**. W tym celu zadałyśmy trzy pytania mierzące postrzegany (pozytywny – negatywny) wpływ wyroku na: 1) osoby, które będą mu podlegały, 2) bliskie osoby badanych, oraz 3) na samych badanych.

Na Wykresie 1 zostały przedstawione średnie odpowiedzi na te pytania. Jak widać, zdecydowana **większość osób badanych uważa, że wyrok TK wpłynie zdecydowanie negatywnie** na osoby, których ten wyrok będzie dotyczyć (średnia **8,7**). Mniej negatywnie osoby oceniały wpływ wyroku na ich bliskich (średnia **8,2**) i na nie same (średnia **7,6**). Ciągle jednak przeważająca ocena wpływu wyroku TK była bardzo negatywna.

Wykres 1. Postrzegany wpływ wyroku TK na różne grupy osób.

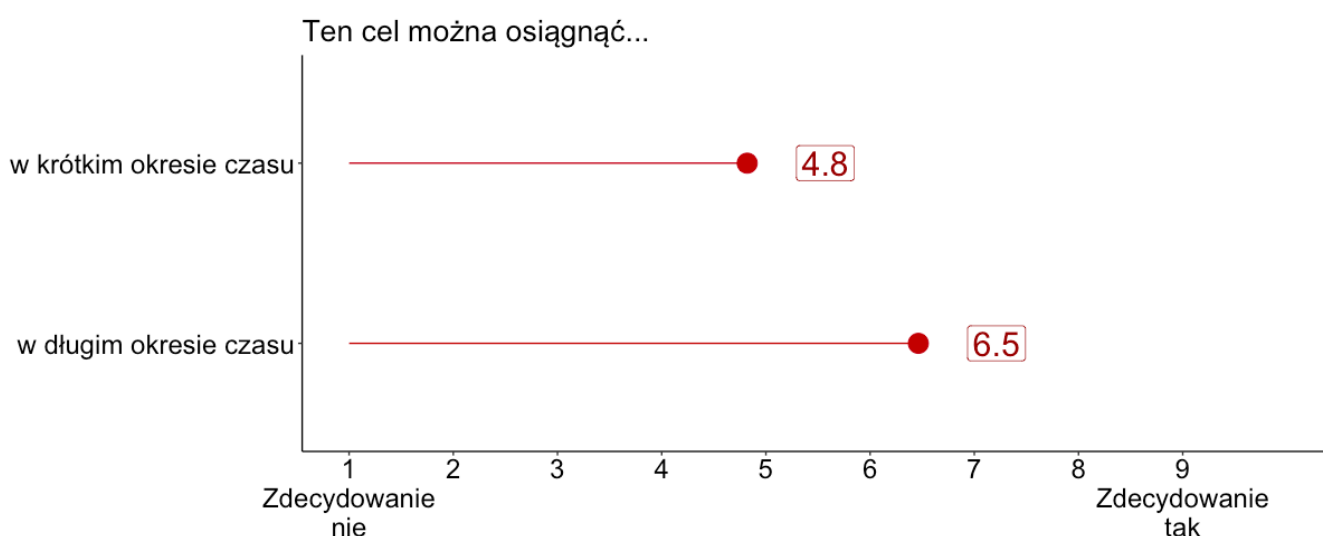
Kolejne dwa pytania dotyczyły wagi celu, jakim jest powstrzymanie realizacji wyroku TK. Jak pokazują średnie odpowiedzi na Wykresie 2, cel ten jest dla osób badanych **ważny**, zarówno w kategoriach absolutnych (średnia **8,4**), jak i relatywnie do innych ich celów (średnia **6,8**).

Wykres 2. Absolutna i relatywna waga celu, jakim jest powstrzymanie realizacji wyroku TK.

Jednocześnie zapytane o **prawdopodobieństwo powstrzymania realizacji wyroku TK** (na skali od 0 do 100%), osoby badane oceniały je jako **umiarkowanie wysokie** (średnia **61%**).

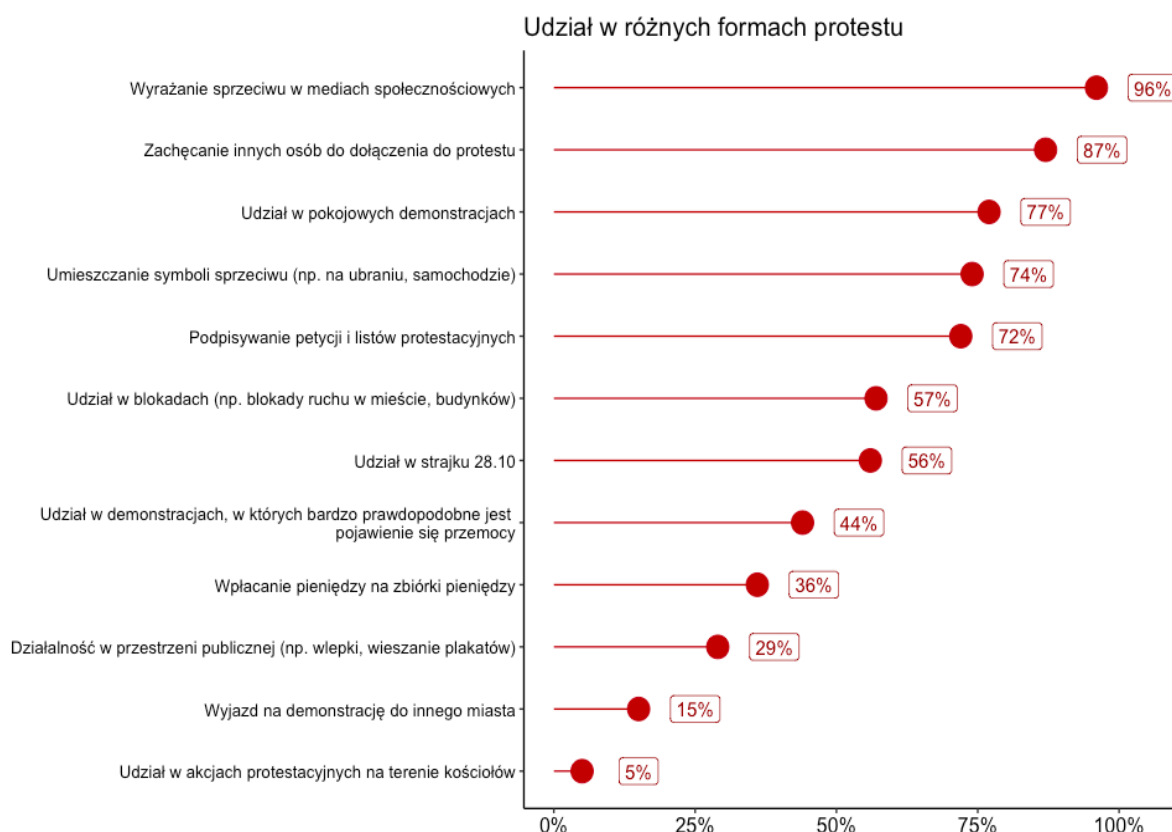
Kolejne dwa pytania dotyczyły perspektywy czasowej, w jakiej możliwe byłoby osiągnięcie sukcesu, a więc powstrzymanie realizacji wyroku TK. O ile osoby nie były pewne, czy uda się osiągnąć ten cel w krótkim czasie (średnia **4,8**), większość uważała, że ten cel można osiągnąć w dłuższej perspektywie czasowej (średnia **6,5**).

Wykres 3. Perspektywa czasowa powstrzymania realizacji wyroku TK.

2. Udział w protestach

Zdecydowana większość osób badanych (91%) była w jakiś sposób zaangażowana w działania mające na celu wyrażenie sprzeciwu wobec wyroku TK. Osobom badanym, które odpowiedziały twierdząco na ogólne pytanie o zaangażowanie zaprezentowana została lista 12 konkretnych działań z prośbą o zaznaczenie tych, w które się do tej pory angażowały¹. Wykres 4 pokazuje procent osób zaangażowanych w poszczególne formy protestu uporządkowane od najbardziej do najmniej popularnej.

Wykres 4. Procent osób zaangażowanych w różne formy protestu.

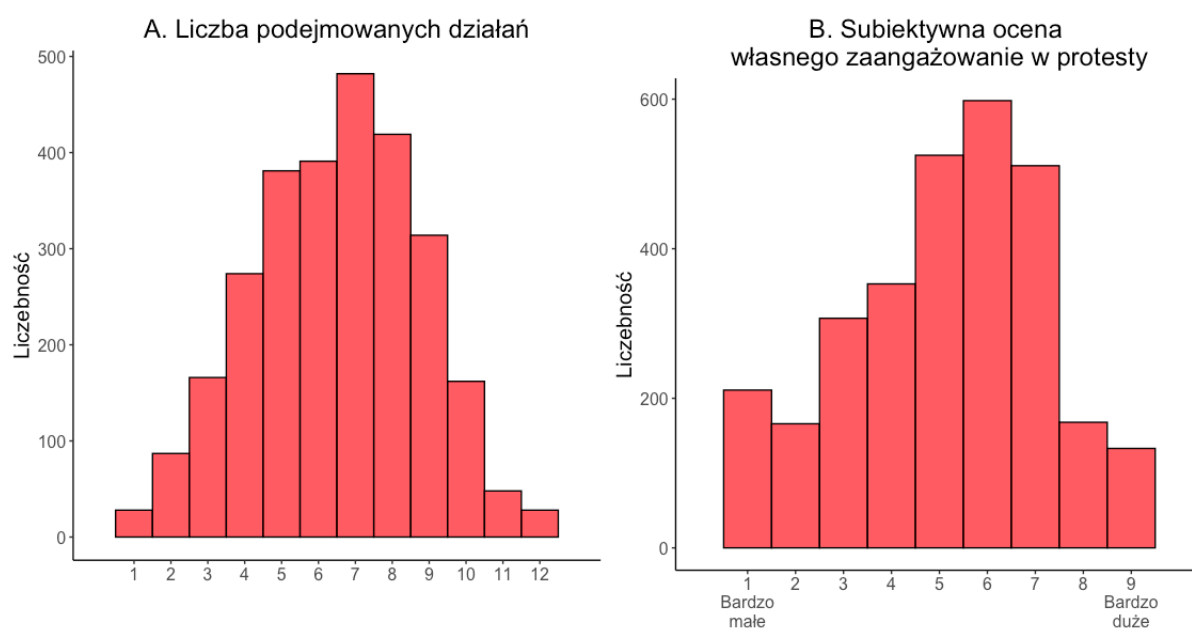
Warto zaznaczyć, że **zdecydowana większość osób angażowała się w kilka działań**. Przeciętnie, osoby angażowały się w około **6-7 działań** z tych zaprezentowanych. Jak widać jednak na Wykresie 5A poziom zaangażowania w grupie badanej był zróżnicowany, tzn. są w niej osoby, które angażowały się w bardzo wiele działań, jak i takie, które wzięły udział w mniejszej ich liczbie.

Zapytałyśmy także o subiektywną ocenę swojego zaangażowania ocenianą na skali od „1 - Bardzo małe” do „9 - Bardzo duże” (Wykres 5B). Większość badanych oceniła

¹ Zaznaczając odpowiedź „TAK” lub „NIE”.

swoje aktualne zaangażowanie jako przeciętnie wysokie (średnia **5.11**). Ocena ta silnie wiązała się z liczbą faktycznie podejmowanych działań².

Wykres 5. Skala zaangażowania w protesty wobec wyroku TK.

W celu sprawdzenia, w jakim stopniu próba składa się z osób, które regularnie angażują się na rzecz różnych spraw społecznych, zapytałyśmy również o przeszłe tego typu doświadczenia i ich skalę.

O ile poziom przeszłego zaangażowania w grupie był zróżnicowany, warto zaznaczyć, że **dla wielu osób zaangażowanych w protesty przeciw wyrokowi TK było to pierwsze tego typu działanie zbiorowe**, ponieważ do tej pory angażowały się mało lub wcale. **27%** osób w ogóle nie angażowało się wcześniej w protesty związane z propozycjami zaostreżenia ustawy aborcyjnej, a **17%** nie brało udziału w protestach na rzecz innych spraw.

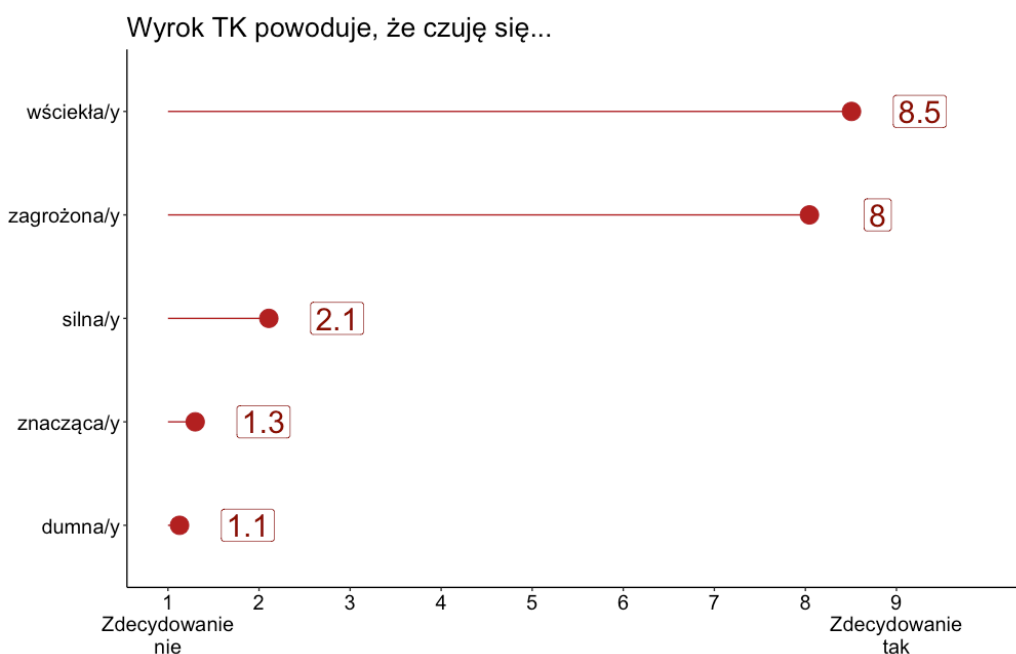
² Współczynnik korelacji pomiędzy liczbą podejmowanych działań a subiektywną oceną własnego zaangażowania wyniósł 0,58.

3. Emocje związane z wyrokiem TK i zaangażowaniem w protesty

Celem badania było także określenie emocji, jakie wywołał wyrok TK i zaangażowanie w protesty.

Pytania dotyczyły takich negatywnych emocji jak wściekłość czy poczucie zagrożenia oraz pozytywnych stanów takich jak doświadczenie bycia dumną, silną, znaczącą czy poczucie, że robi się coś ważnego.

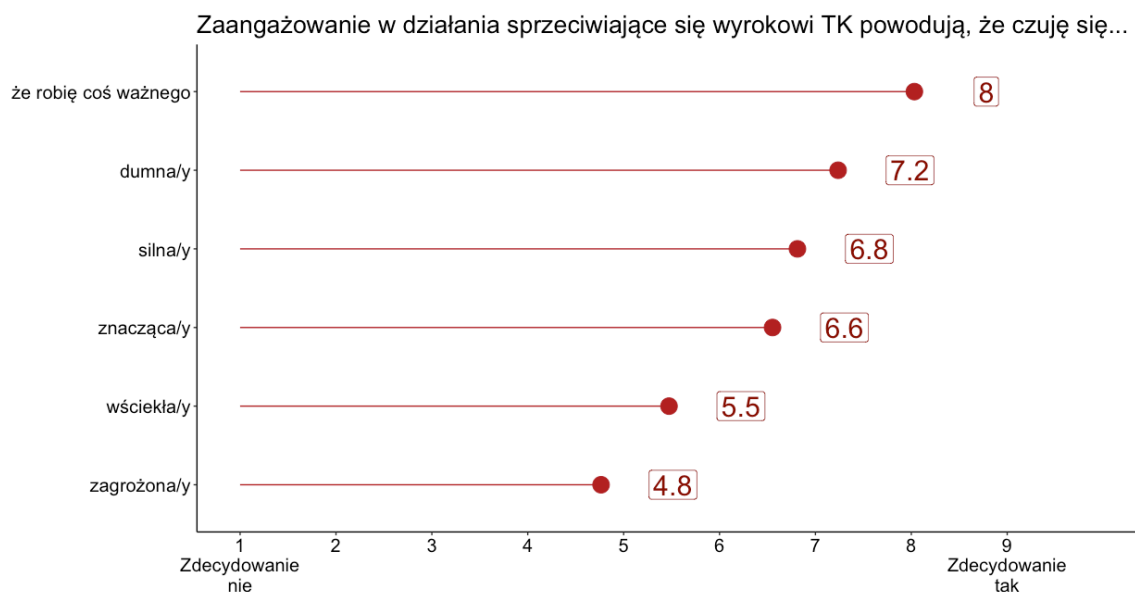
Jak pokazują to średnie odpowiedzi przedstawione na Wykresie 6, **wyrok TK wywołał intensywne uczucia wściekłości i zagrożenia**. Osoby badane czuły się również bezsilne, mało znaczące oraz zdecydowanie nie czuły się dumne.

Wykres 6. Emocje doświadczane w związku z wyrokiem TK.

Z kolei **zaangażowanie w sprzeciw wobec wyroku TK wiązało się z dużym nasileniem pozytywnych emocji** takich jak duma, poczucie znaczenia, siły czy przekonanie o tym, że uczestniczy się w czymś ważnym. Zdecydowana większość osób badanych odczuwała te emocje w odniesieniu do swojego udziału w różnych formach protestu. Średnie wyniki w zakresie tych odczuć są przedstawione na Wykresie 7.

Część osób doświadczała jednak mieszanych emocji w związku ze swoim zaangażowaniem w protest. U części osób odczuwaniu pozytywnych stanów towarzyszyło również doświadczanie wściekłości i poczucia zagrożenia. Należy jednak zauważyć, że nasilenie tych emocji w związku z zaangażowaniem było słabsze.

Wykres 7. Emocje doświadczane w związku zaangażowaniem w protesty wobec wyroku TK.

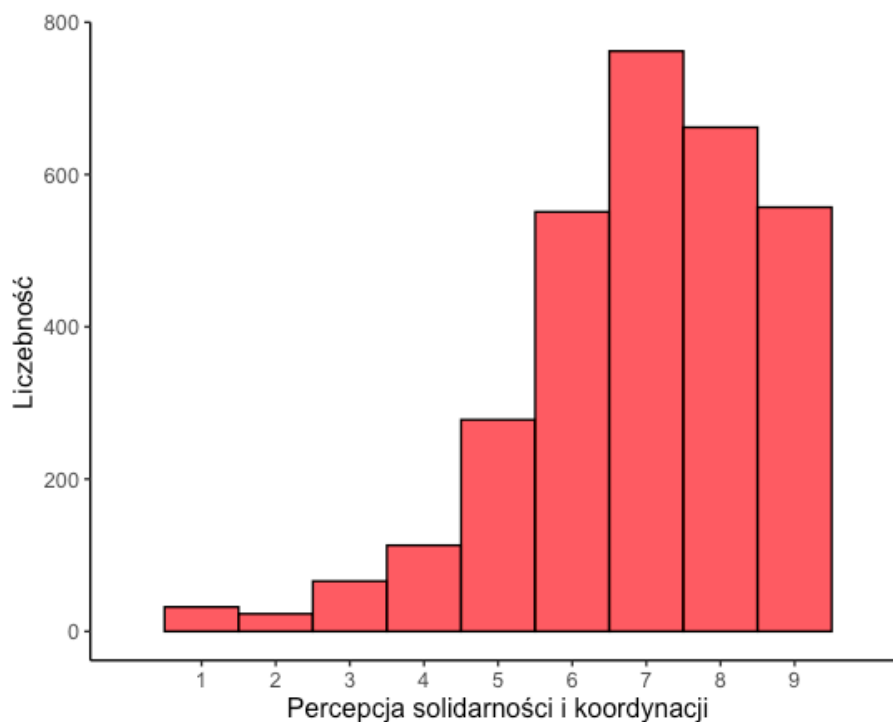
4. Percepcja zachowań społecznych związanych z protestem

W kolejnej części badania pytałyśmy o to, jak respondenci i respondentki postrzegają reakcje innych osób na obecną sytuację.

Po pierwsze, interesowało nas, **jak postrzegają społeczny sprzeciw** wobec wyroku TK oraz to, jaka część społeczeństwa bierze według nich aktywny udział w protestach. Średnio osoby badane oceniały (na skali od 0 do 100%), że **72%** społeczeństwa polskiego sprzeciwia się wyrokowi TK, a **38%** w ramach tego sprzeciwu bierze udział w protestach.

Po drugie, przyjrzałyśmy się temu, **jak osoby badane postrzegają innych protestujących**. Konkretnie, zbadałyśmy postrzeganą solidarność i koordynację w grupie osób protestujących. Zadałyśmy w tym celu pięć pytań dotyczących tego, w jakim stopniu w ocenie badanych osoby protestujące: potrafią z powodzeniem koordynować działania w obliczu wspólnego zagrożenia (średnia **6.9**), są w stanie zjednoczyć się ponad podziałami (średnia **6.2**), są w stanie skutecznie zmobilizować się do wspólnego działania (średnia **7.4**), a także czy działają solidarnie, nawet jeśli nie zgadzają się co do wszystkich celów (średnia **6.9**) lub metod działania (średnia **6.6**). Rozkład uśrednionych odpowiedzi na te pięć pytań jest zaprezentowany na Wykresie nr 8.

Jak widać, **większość osób badanych dość wysoko oceniała koordynację protestujących i umiejętność wspólnego działania.**

Wykres 8. Postrzegana koordynacja i solidarność wśród osób protestujących.

Po trzecie, zapytałyśmy również o **postrzeganie osób mało zaangażowanych**. Osoby bardziej zaangażowane³ zapytałyśmy o następujące powody, dla których ich zdaniem INNI ludzie mało się angażują, nawet jeśli sprzeciwiają się oni wyrokowi TK.

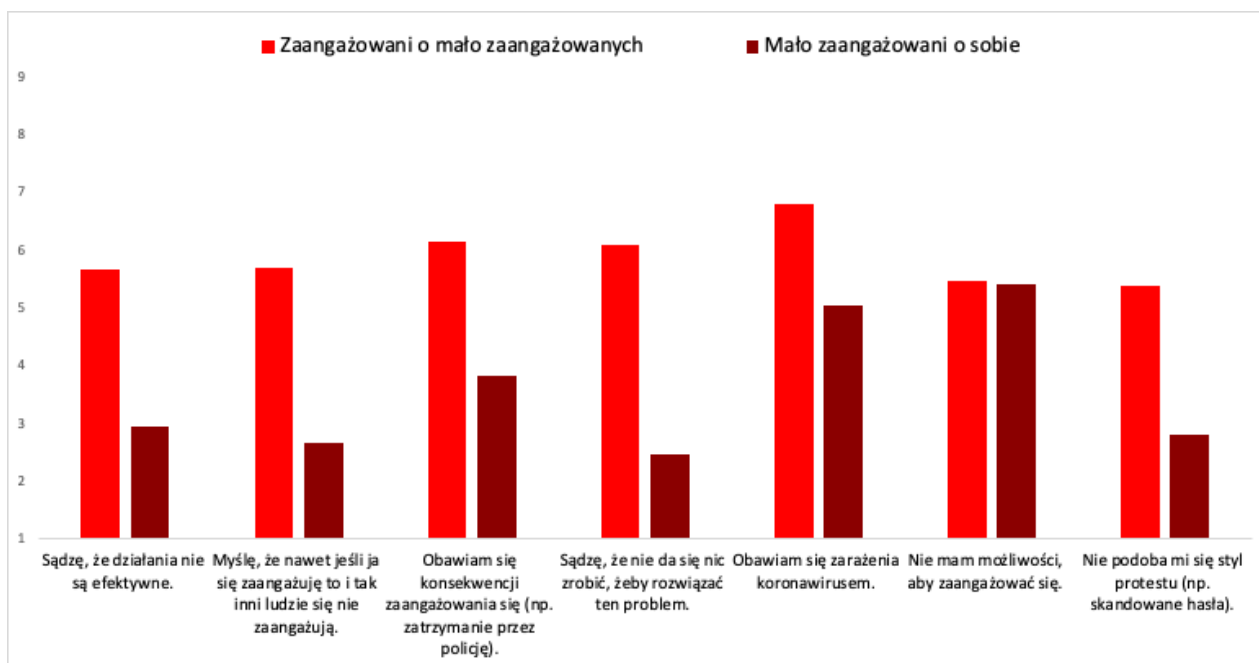
- *Sądzą, że działania nie są efektywne.*
- *Myślą, że nawet jeśli oni się zaangażują to i tak inni ludzie się nie zaangażują.*
- *Obawiają się konsekwencji zaangażowania się (np. zatrzymanie przez policję).*
- *Sądzą, że nie da się nic zrobić, żeby rozwiązać ten problem.*
- *Obawiają się zarażenia koronawirusem.*
- *Nie mają możliwości, aby zaangażować się.*
- *Nie podoba się im styl protestu (np. skandowane hasła).*

W ocenie osób zaangażowanych zdecydowana większość z tych powodów wyjaśnia niskie zaangażowanie innych w protesty (Wykres 9).

Co ciekawe, byliśmy w stanie porównać te intuicje z faktycznymi powodami deklarowanymi przez osoby, które w swojej własnej ocenie angażują się mało lub

³ Tzn. określające swoje zaangażowanie na 5 lub więcej na 9-cio stopniowej skali.

wcale⁴. W zdecydowanej większości osoby mniej angażujące się w protesty deklarowały **dwa główne powody: 1) obawę przed zarażeniem się koronawirusem oraz 2) brak możliwości angażowania**. Większość pozostałych powodów była odrzucana przez osoby jako nieadekwatnie opisujące ich sytuację.

Wykres 9. Postrzegane przyczyny braku zaangażowania własnego i innych.

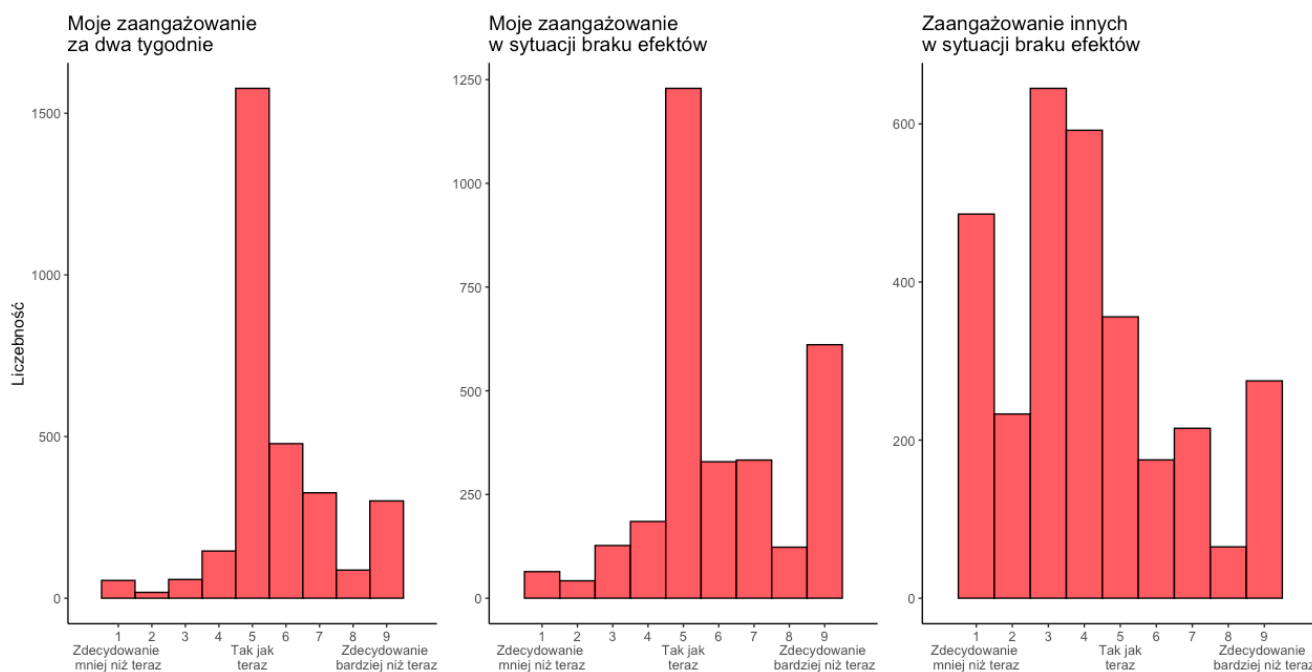
5. Intencje zaangażowania się w protest w przyszłości

Interesowało nas również to, jak osoby widzą swoje zaangażowanie w najbliższej przyszłości. W tym celu zapytałyśmy o to, jak oceniają swoje zaangażowanie w perspektywie 1) kolejnych dwóch tygodni oraz 2) w sytuacji, w której przez dłuższy czas protesty nie będą odnosić efektów.

Około połowa osób badanych zadeklarowała utrzymanie swojego poziomu zaangażowania na obecnym poziomie zarówno za 2 tygodnie (51%), jak i w sytuacji przedłużającego się braku efektów (40%). Zwiększenie swojego zaangażowania w perspektywie 2 tygodni zadeklarowało 40% osób, a w sytuacji przedłużającego się braku efektów 46% osób. Tylko niewielka część osób (mniej niż 10%) przewidywała, że ich zaangażowanie ulegnie zmniejszeniu.

⁴ Tzn. określające swoje zaangażowanie na 4 lub mniej na skali 9-cio stopniowej.

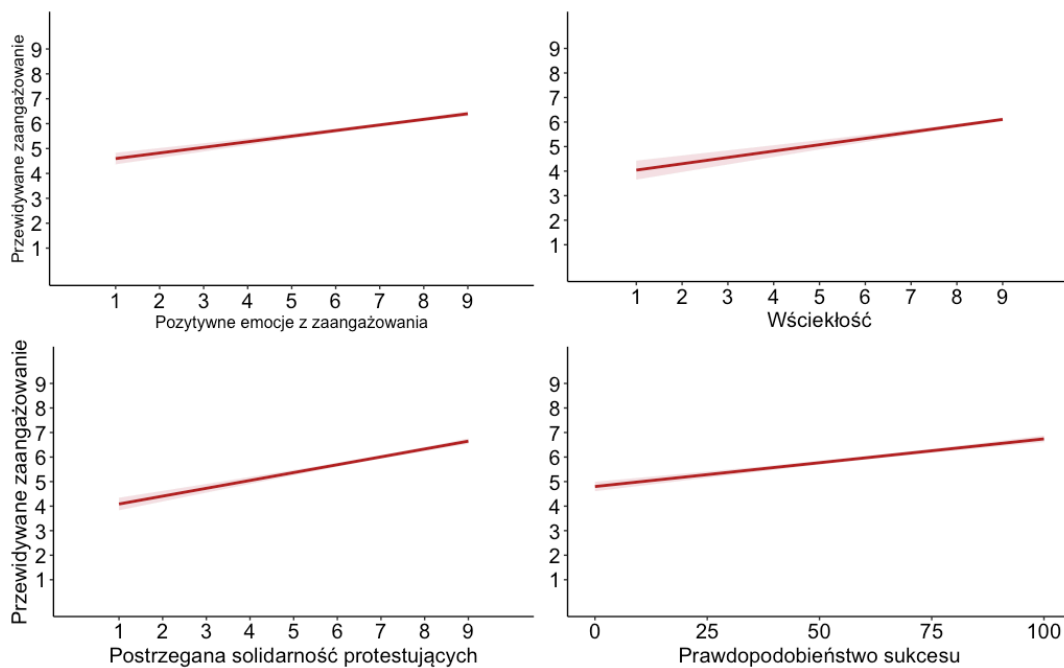
Na tym tle interesująco wypadają oceny zaangażowania innych ludzi w sytuacji, w której przez dłuższy czas protesty nie będą przynosiły efektów. Badani przewidywali, że INNI ludzie w takich warunkach zmniejszą swoje zaangażowanie.

Wykres 10. Ocenę przyszłego zaangażowania własnego i innych osób (rozkłady liczebności).

Zebrane dane umożliwiają nam podjęcie próby odpowiedzi na pytanie, z czym wiąże się chęć intensyfikacji swojego zaangażowania w przypadku braku efektów.

Analiza korelacji pokazuje, że z chęcią zwiększenia tego zaangażowania w przyszłości wiąże się **doświadczenie emocji pozytywnych** w związku z udziałem w protestach (dumy, znaczenia oraz poczucia, że robi się coś ważnego). Podobnie silnie z większą chęcią zaangażowania się w przyszłości wiąże się **wściekłość** w związku z wyrokiem TK, **percepcja osób protestujących jako solidarnych** i sprawnie koordynujących swoje działania oraz **postrzegane prawdopodobieństwo sukcesu** (Wykres 11).

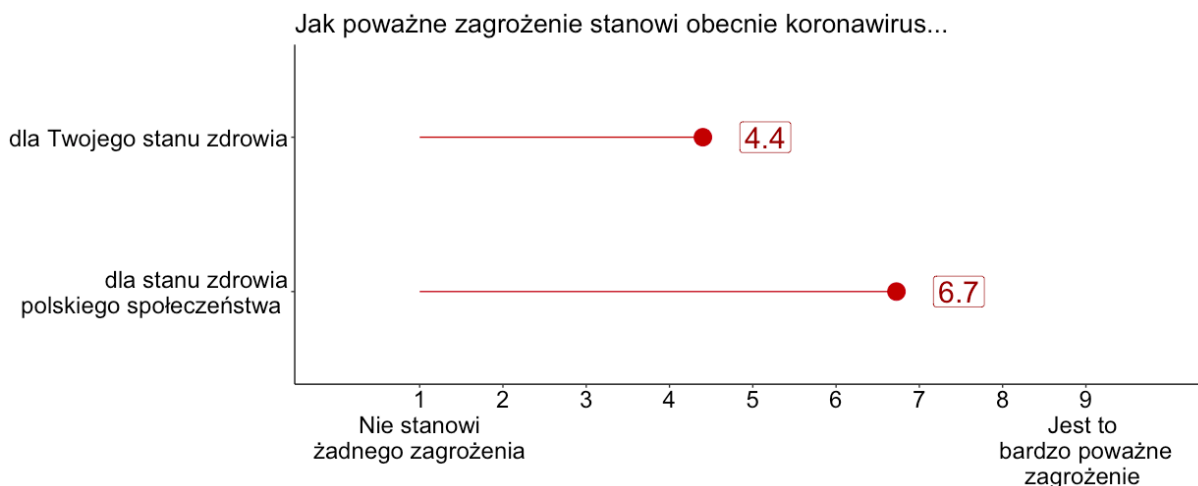

Wykres 11. Relacja pomiędzy pozytywnymi emocjami wynikającymi z zaangażowania, wściekłością, postrzeganą solidarnością, oraz prawdopodobieństwem sukcesu a przewidywanym zaangażowaniem własnym w przyszłości.

6. Pandemia COVID-19 a zaangażowanie w protest

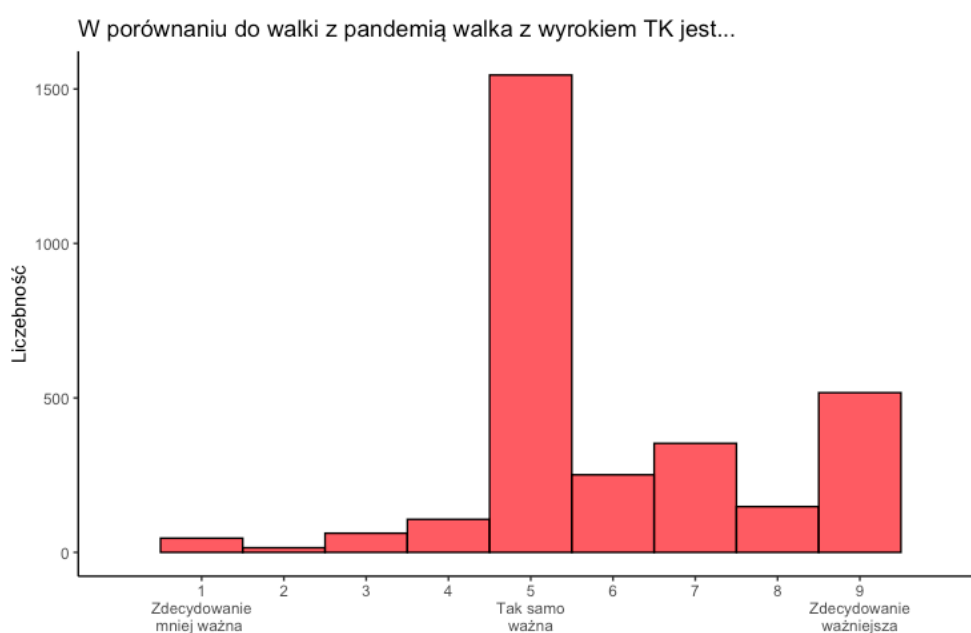
Biorąc pod uwagę obecną sytuację zagrożenia epidemiologicznego ważne jest zrozumienie tego, jak poczucie zagrożenia związane z pandemią koronawirusa wiąże się z zaangażowaniem w protesty przeciwko wyrokowi TK.

Ogólnie, osoby biorące udział w proteście nie postrzegały koronawirusa jako bardzo poważnego zagrożenia dla swojego stanu zdrowia (średnia **4,4** na 9-stopniowej skali). Równocześnie widziały go jako dużo poważniejszy problem dla całego społeczeństwa (średnia **6,7**).

Wykres 12. Postrzegane zagrożenie koronawirusem dla własnego stanu zdrowia oraz stanu zdrowia polskiego społeczeństwa.

Zapytane z kolei o to, **jak ważna jest walka z wyrokiem TK w porównaniu do walki z pandemią**, w większości odpowiadały, że jest ona tak samo ważną lub ważniejszą sprawą (Wykres 13).

Wykres 13. Porównanie wagi walki z pandemią koronawirusa z walką z wyrokiem TK.

Jednocześnie im bardziej osoby oceniały, że pandemia stanowi poważne zagrożenie dla społeczeństwa tym mniej ważna, ich zdaniem, była walka z wyrokiem TK.

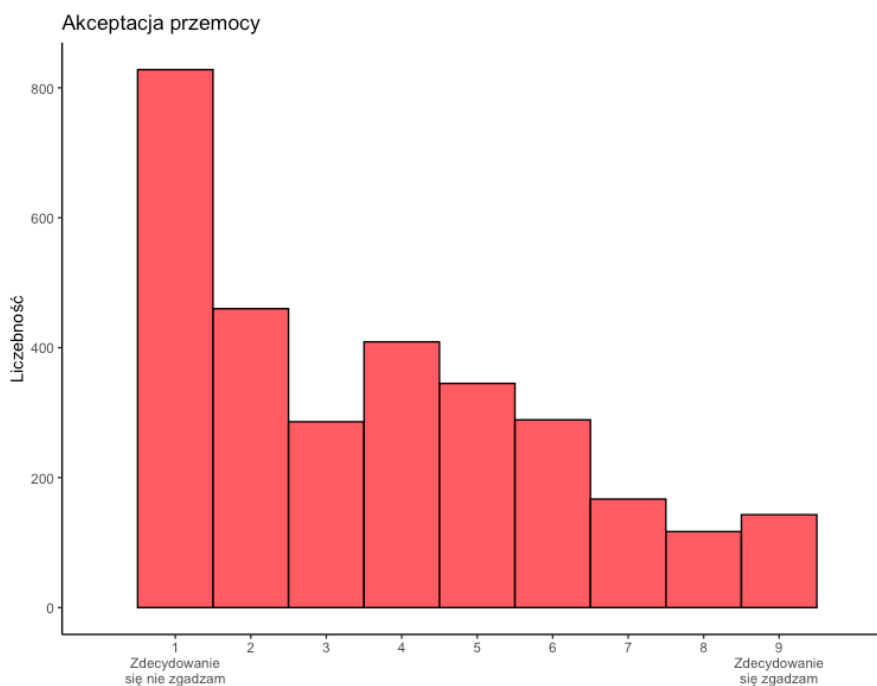
7. Radykalność protestu

Interesowała nas również postrzegana radykalność protestów i poparcie dla stosowania przemocy w celu osiągnięcia celów protestu.

Jeśli chodzi o swoje aktualne zaangażowanie, osoby postrzegały je jako mało lub przeciętnie radykalne (średnia **4.01**). Natomiast ciekawy wzór wyników obserwujemy w odpowiedzi na pytania "Jeśli przez dłuższy czas protest nie będzie odnosił efektu, w jakie działania zamierzasz się angażować?". 41% osób ocenia, że będzie angażowało się w mniej radykalne lub podobnie radykalne działania jak dotychczas. Natomiast 59% przewiduje, że będą angażowały się w bardziej radykalne działania, niż do tej pory.

Podobny wzór widzimy w przypadku oceny przewidywanych zachowań innych ludzi. **Osoby badane przewidują, że wprawdzie zaangażowanie innych ludzi ulegnie zdecydowanemu osłabieniu, ale sposób ich działania zradyzalizuje się.**

Zapytałyśmy osoby badane również o to, czy użycie przemocy może być akceptowalne lub uzasadnione, jeśli może powstrzymać realizację wyroku TK. Jeśli chodzi o akceptację dla użycia przemocy jako sposobu mającego powstrzymać realizację wyroku TK, była ona stosunkowo niska (średnia wyniosła **3,65**). Jak można zobaczyć na Wykresie 14, **zdecydowana większość osób badanych jest przeciwna przemocy**, nawet jeśli mogłoby to powstrzymać realizację wyroku TK. Należy jednak zwrócić uwagę, że ok. **24%** osób badanych odpowiadało powyżej punktu środkowego na skali wskazując, że tego typu działania mogą być według nich uzasadnione.

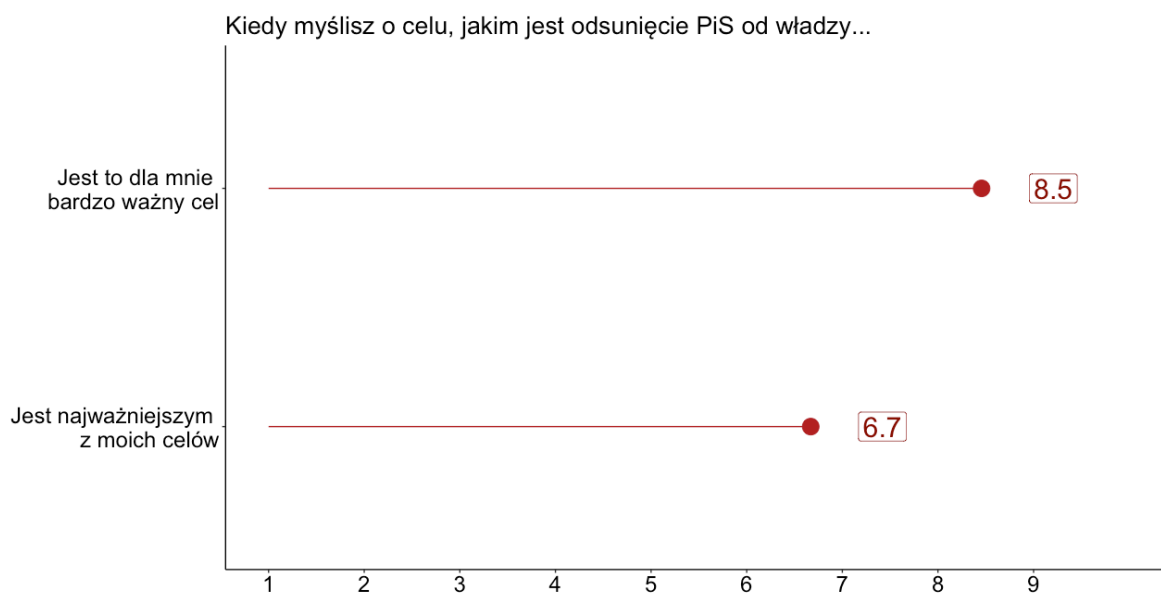
Wykres 14. Rozkład liczebności postaw wobec przemocy.

8. Alternatywne cele

Biorąc pod uwagę, że takie postulaty pojawiały się wśród haseł protestujących, zapytałyśmy osoby badane o to, jak ważnym dla nich celem jest odsunięcie Prawa i Sprawiedliwości od władzy. Podobnie jak w przypadku wyroku TK, dla osób biorących udział w badaniu był to bardzo ważny cel, choć relatywnie nieco mniej istotny niż ich inne cele.

Co ciekawe, pomimo że średnio ten cel jest podobnie ważny jak cel powstrzymania realizacji wyroku TK, to relacja pomiędzy tymi dwoma celami, choć pozytywna, była umiarkowanie silna⁵.

⁵ Współczynniki korelacji wyniosły 0.25 dla absolutnej wagi i 0.43 dla relatywnej wagi.

Wykres 15. Absolutna i relatywna waga celu, jakim jest odsunięcie PiS od władzy.

Na koniec badania zapytałyśmy również osoby badane o to, co byłoby dla nich satysfakcjonującym rozwiązaniem aktualnej sytuacji. Jako że było to pytanie otwarte, przeprowadziłyśmy wstępną analizę tekstu zarówno jakościową, jak i ilościową. Najczęściej pojawiającym się wątkiem było uzyskanie pełnego prawa do aborcji do 12. tygodnia ciąży. W dalszej kolejności pojawiały się postulaty takie jak dymisja rządu, rozdział kościoła od państwa oraz edukacja seksualna.

PODSUMOWANIE

Wyniki badania zebrane w drugim tygodniu po ogłoszeniu wyroku TK dają wgląd w motywacje, emocje i przekonania uczestniczek i uczestników protestów. Pozwalają także na bliższe przyjrzenie się temu, w jakie zachowania angażują się osoby biorące udział w protestach.

Cel protestów, jakim jest sprzeciw wobec wyroku TK jest bardzo ważny dla osób badanych, ale warto także zwrócić uwagę na wysokie poparcie w badanej grupie dla celu, jakim jest uzyskanie pełnego prawa do aborcji do 12. tygodnia ciąży.

Osoby badane deklarowały wysoki poziom motywacji do działania długoterminowego, nawet w sytuacji braku oczekiwanych efektów. Jednocześnie przewidywały radykalizację form protestu zarówno u siebie samych, jak i u innych protestujących.

Osoby badane poważnie traktują zagrożenie koronawirusem dla całego społeczeństwa, a jednocześnie postrzegają wyrok TK jako problem równie poważny lub poważniejszy niż pandemia.

Należy podkreślić, że próba nie jest reprezentatywna dla polskiego społeczeństwa. Składa się w większości z kobiet, osób młodszych, posiadających wykształcenie wyższe, mieszkających w dużych miastach, o bardziej lewicowych poglądach i preferencjach partyjnych, a także zaangażowanych w protesty. Jednocześnie, analizy dokonane osobno dla zwolenników trzech najsilniej reprezentowanych w badaniu partii (Lewica, KO, Polska 2050) pokazują bardzo zbliżone wyniki.

Dalsze badania są niewątpliwie potrzebne, ale mamy nadzieję, że te wyniki uzyskane podczas trwania intensywnych protestów w całej Polsce posłużą zarówno badaczom i badaczkom działań zbiorowych, jak i osobom zainteresowanym tą dynamiką.

Jeszcze raz dziękujemy wszystkim osobom badanym za chęć podzielenia się swoimi opiniami. Dziękujemy także osobom, które podzieliły się z nami swoimi uwagami na temat pierwszej wersji raportu. Osoby zainteresowane wynikami badania i potencjalną współpracą w tym zakresie prosimy o kontakt.

Ośrodek realizujący badania:

**INSTYTUT PSYCHOLOGII
UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO**

**CENTRE FOR SOCIAL
COGNITIVE STUDIES KRAKÓW**

Współpraca:

**WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY
AGH** bo za każdą technologią
stoi człowiek.

UNIwersYTET SWPS

Kontakt:

Rzecznik prasowy Instytutu Psychologii UJ

Samuel Nowak

samuel.nowak@uj.edu.pl +48 798 866 916